

YSQUARE

PRODUCTIE SDW-14D

AdviesCommissie Schade Grondwater

T.a.v. mevrouw [REDACTED] en de heer [REDACTED]

Per email: [REDACTED]

Met kopie aan:

Stichting Droogteschade Waterwinning

T.a.v. [REDACTED]

Per email: [REDACTED]

LTO-Nederland

T.a.v. [REDACTED]

Per email: [REDACTED]

Datum: 5 september 2022

Betreft: Nadere zienswijze DNL vergoeding extra herinzaaikosten

Geachte commissie,

I. INLEIDING

1. Naar aanleiding van zienswijzen van DNL in verschillende gebiedsprocessen heeft de ACSG per e-mail van 2 april 2020 aangegeven onderzoek te (laten) verrichten naar de vergoeding van de extra kosten van herinzaai. Dit onderzoek heeft geresulteerd in het rapport van Hoving, I.E., G. Holshof, J.R. van der Schoot en R.F.A. Hendriks, 'Normbedragen extra herinzaai grasland door waterwinning', Wageningen Livestock Research 2021, Rapport 1296 (**Hoving e.a. 2021**) en het voorstel 'Kosten extra herinzaai' van de ACSG per brief van 10 maart 2021. De ACSG heeft het voornemen het uitgebrachte advies van Wageningen Livestock Research te volgen en vanaf 2020 toe te passen in haar schadeberekening (het **Voorstel**).
2. De ACSG heeft DNL en andere belanghebbenden gelegenheid gegeven commentaar te geven op Hoving e.a. 2021 en het Voorstel. DNL heeft, mede namens LTO Nederland, van deze gelegenheid gebruik gemaakt op 23 april 2021. De ontvangen opmerkingen waren voor de ACSG en Hoving e.a. aanleiding om aanpassingen en herberekeningen

door te voeren. De ACSG heeft het aangepaste rapport in april 2022 aan de betrokken partijen verstuurd (**Hoving e.a. 2022**).

3. De opmerkingen van DNL op het eerste Voorstel hadden met name betrekking op de hydrologie. Deze opmerkingen zijn voor de ACSG aanleiding geweest om significante wijzigingen in de berekeningswijze door te voeren. Afgezien van een vraag/opmerking over de toepassing van de relatie tussen de toename van de opbrengstdepressie door vochttekort en kosten van extra herinzaai (zie hieronder sub II. A), heeft DNL over de hydrologie geen verdere vragen meer.
4. Wij hebben wel nog een aantal opmerkingen met betrekking tot de kosten van herinzaai die worden meegenomen in de berekening van het normbedrag. Zoals Van Bakel aangaf in de bijlage bij ons eerste commentaar is de KWIN-veehouderij de juiste bron voor het bepalen van de kosten van herinzaai, maar dan moeten wel alle kostenposten uit de KWIN worden meegenomen. Hieronder gaan wij hier nader op in.
5. Zoals u weet is in januari Stichting Droogteschade Waterwinning opgericht (**SDW**). SDW zal de discussie over algemene (landelijke) aspecten van de berekening van droogteschade door waterwinning van DNL overnemen, waaronder ook een eventuele discussie over vergoeding van kosten voor extra herinzaai. Wij hebben onderstaande punten met SDW besproken en dienen deze nadere zienswijze mede namens SDW in.

II. INHOUDELIJK COMMENTAAR

A. TOEPASSING RELATIE TOENAME OPBRENGSTDEPRESSIE EN KOSTEN EXTRA HERINZAAI

6. Wij kunnen ons vinden in de door Hoving e.a. 2022 voorgestelde relatie tussen toename van de opbrengstdepressie door vochttekort, kosten van extra herinzaai en verlies van grasproductie door grondwaterwinning. Een belangrijke aanname daarbij is wel dat, voor de berekening van de schade, de relatie tussen opbrengstdepressie door vochttekort en kosten extra herinzaai wordt toegepast op de situatie zonder winning én de situatie met winning. Het *verschil* in kosten herinzaai dat daaruit voortvloeit is dan het schadebedrag dat in rekening moet worden gebracht. Dat is consistent met de wijze waarop ook de opbrengstdepressie als gevolg van een waterwinning wordt berekend. Wij verzoeken de ACSG te bevestigen dat zij de methode aldus zal toepassen.

7. Hoving e.a. 2022 zou namelijk zo gelezen kunnen worden dat de relatie tussen opbrengstdepressie door vochttekort en kosten extra herinzaai wordt toegepast op de *toename* van de opbrengstdepressie door vochttekort als gevolg van de winning. Dat lijkt ons fundamenteel onjuist en leidt tot significant andere uitkomsten. Wij kunnen dit desgewenst nader onderbouwen en aantonen.

B. SCHADECOMPONENTEN (HOVING E.A. 2022, PARAGRAAF 6.2 EN 7.3)

KWIN-veehouderij

8. In paragraaf 6.2 van Hoving e.a. 2022 schrijven de onderzoekers:

De gemiddelde kosten voor herinzaai per ha per jaar zijn eveneens berekend. Voor herinzaai zijn geen kosten voor doodspuiten met glyfosaat en bestrijding van onkruid meegenomen, aangezien deze middelen in waterwingebieden niet zijn toegestaan. Ook zijn geen kosten voor extra bemesting en kilveren meegenomen, aangezien deze kosten van toepassing zijn bij het verbeteren van de maaiveldligging. De totale kosten voor standaard herinzaai komen daarmee op 610 euro per ha. De voerprijzen en de kosten voor herinzaai zijn gebaseerd op prijzen en tarieven uit de KWIN-veehouderij (2021-2022).

9. Als bron voor de kosten van herinzaai is het Handboek Kwalitatieve Informatie Veehouderij 2021-2022 (**KWIN-veehouderij**) gebruikt. Als Bijlage 9 bij Hoving e.a. 2022 is een overzicht 'Kosten herinzaai grasland per hectare voor zand- en kleigrond per hectare' uit de KWIN-veehouderij opgenomen (hierbij gevoegd als Bijlage 1). Dat lijkt ons de juiste bron, maar dan moeten wel alle kosten van herinzaai die daarin worden genoemd worden meegenomen in de berekening. Daar horen dus ook kosten voor het doodspuiten met glyfosaat en bestrijding van onkruid en kosten voor extra bemesting en kilveren bij. Een overtuigende reden om daar van af te wijken wordt niet gegeven. Wij lichten dat hieronder kort toe.

Bestrijdingsmiddelen binnen en buiten beschermingsgebied

10. Het feit dat bepaalde middelen in waterwingebieden niet zijn toegestaan, is geen reden om geen vergoeding toe te kennen:
  - a. Ten eerste, liggen lang niet alle bedrijven die droogteschade lijden door een waterwinning ook in een waterwinbeschermingsgebied. Het invloedsgebied van een winning is doorgaans (aanzienlijk) groter dan het intrek- c.q. beschermingsgebied.

- b. Ten tweede, maken ook bedrijven in beschermingsgebieden bij herinzaai kosten om optimale grasproductie te realiseren. Dat zij zich daarbij moeten verlaten op andere, vaak duurdere en/of minder effectieve, middelen en maatregelen doet daar niet aan af.
11. Omwille van de eenvoud zouden wij ermee kunnen instemmen als de ACSG bij de bepaling van het normbedrag voor kosten extra herinzaai voor *alle* bedrijven, binnen en buiten het beschermingsgebied aansloot bij de KWIN 2021-2022. Deze kosten buiten beschouwing laten, is echter niet aanvaardbaar.

Kilveren

12. Bij herinzaai wordt het pas geploegde perceel regelmatig door middel van kilveren opnieuw geëgaliseerd en/of geprofileerd (rond leggen). Kilveren is noodzakelijk om een (te) hoog ruw as (zand) gehalte te voorkomen bij het inkuilen en voor een goede waterafvoer (geen plasmovorming). Extra kosten van kilveren worden in de KWIN-veehouderij dan ook terecht opgenomen als kosten van herinzaai en deze kosten horen zonder meer thuis in het normbedrag. Het feit dat kilveren niet altijd nodig is, is geen reden om deze kosten geheel buiten beschouwing te laten. Als kilveren bijvoorbeeld in één van de vier gevallen nodig is, dan zouden 25% van de kosten kunnen worden meegenomen in het normbedrag.

Extra bemesting

13. Indien uit de grondmonsters blijkt dat de bemesting 'laag' is dan zal ook extra moeten worden bemest. Dit zijn dus geen standaardkosten bij herinzaai en deze kosten volledig meenemen in het normbedrag zou op zichzelf beschouwd tot een te hoog normbedrag voor vergoeding kosten extra herinzaai leiden. Op het totaal is dit echter onwaarschijnlijk omdat andere kosten, waarvan vaststaat dat ze wel moeten gemaakt, in Hoving e.a. 2022 buiten beschouwing zijn gelaten, namelijk de bedrijfskosten (zie hierna). Om dit te compenseren zouden wij er om praktische redenen mee kunnen instemmen als in plaats hiervan de kosten voor extra bemesting volledig worden meegenomen in de berekening van het normbedrag. Het is in ieder geval niet aanvaardbaar om de kosten van extra bemesting helemaal buiten beschouwing te laten.

Bedrijfskosten

14. In paragraaf 7.3 van Hoving e.a. 2022 schrijven de onderzoekers:

Extra droogte door grondwaterwinning vergroot niet alleen de kosten voor herinzaai, maar geeft ook een verhoging van bedrijfskosten door verlies aan grasproductie. Het berekenen van deze kosten viel echter buiten het kader van de vraagstelling en is zodoende buiten beschouwing gebleven.

15. Deze extra bedrijfskosten alsnog dienen ook te worden meegenomen in het normbedrag. Zolang dat niet gebeurt, staat dus op voorhand vast dat met het huidige normbedrag de volledige extra kosten voor herinzaai nog (steeds) niet worden gedekt. Zoals gezegd, zou een praktische manier om hiermee om te gaan, zijn om de kosten van extra bemesting bij bemesting 'laag' volledig mee te nemen in de berekening van het normbedrag. Zie hierboven.

Actualisatie

16. Het normbedrag voor kosten extra herinzaai zal van tijd tot tijd moeten worden geactualiseerd op basis van nieuwe KWIN-gegevens over de kosten van herinzaai. Dit spreekt voor zich, maar het lijkt ons nuttig om dit in ACSG-adviezen uitdrukkelijk op te nemen.

C. CONCLUSIE SCHADECOMPONENTEN

17. DNL kan zich er goed in vinden dat de (actuele) KWIN-veehouderij als bron wordt gebruikt voor de kosten van herinzaai, maar dan moeten wel *alle* in de KWIN-veehouderij vermelde kosten worden meegenomen. Dat leidt tot een aanzienlijk hogere kostenbasis voor de berekening van het normbedrag, namelijk tussen EUR 1.387,-- en 1.638,--, afhankelijk van welk deel van de kosten voor het kilveren worden meegenomen, per hectare in plaats van EUR 610,-- per hectare. Zie Bijlage 2, waarin de totale kosten van herinzaai uit de KWIN-veehouderij zijn vergeleken met de kosten die Hoving e.a. 2022 daaruit selecteert. Volgens onze berekeningen leidt dat ertoe dat de kosten van herinzaai geen €2,64, maar €5,82 tot €6,87 per %/ha bedragen. Inclusief het verlies van grasproductie à €1,46 per %/ha, wordt het normbedrag voor kosten extra herinzaai dan: **€7,28 - 8,33.**

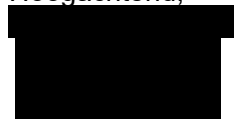
III. INGANGSDATUM HERZIENING

18. Wij gaan in deze brief niet nog eens in op de datum waarop de ACSG de herziening van het normbedrag voor kosten extra herinzaai laat ingaan. Wij hebben begrepen dat de ACSG haar positie wat dat betreft definitief heeft bepaald en behouden ons ter zake alle rechten voor.

IV. SAMENVATTEND

19. De toevoeging van een vergoeding voor extra herinzaai zoals voorgesteld door Hoving e.a. is een aanmerkelijke en ook noodzakelijke verbetering van de adviespraktijk van de ACSG.
20. Een belangrijke aanname daarbij is wel dat, voor de berekening van de schade, de relatie tussen opbrengstdepressie door vochttekort en kosten van extra herinzaai wordt toegepast op de situatie zonder winning én de situatie met winning. Het verschil in kosten van herinzaai dat daaruit voortvloeit is dan het schadebedrag dat in rekening moet worden gebracht. Wij verzoeken de ACSG dat nog te bevestigen.
21. Als bron voor de kosten van herinzaai is de KWIN veehouderij gebruikt. DNL kan zich daarin vinden, maar dan moeten wel alle kosten van herinzaai die daarin worden genoemd worden meegenomen in de berekening. Om welke kosten het gaat, is hierboven toegelicht. Volgens onze berekeningen leidt dat ertoe dat de kosten van herinzaai geen €2,64 bedragen, maar, afhankelijk van het deel van de kosten van kilveren dat wordt meegenomen, €5,82 tot €6,87 per %/ha. Inclusief het verlies van grasproductie à €1,46 per %/ha, wordt het normbedrag voor kosten extra herinzaai dan: €7,28 - 8,33.
22. Met inachtneming van deze vragen en opmerkingen, kijkt DNL uit naar de spoedige implementatie van de inzichten uit Hoving e.a. 2022 in de ACSG adviespraktijk. Indien gewenst, zijn wij graag bereid tot een nadere toelichting op deze brief.

Hoogachtend,

Droogteschade Nederland B.V.

Bijlage 1

Bijlage 9 Kosten herinzaai

Tabel B9.1 Kosten herinzaai grasland per ha voor zand- en kleigrond in euro per ha (KWIN, 2020).

Omschrijving	Kosten per ha (€)	
	Zandgronden	Kleigronden
Herinzaai		
Grondonderzoek (basis) ¹⁾	45	45
Middelen		
- 4 liter glyfosaat/ha (360g/l)	24	24
- onkruidbestrijdingsmiddelen ²⁾	34	34
- zaaizaad (35 kg BG4) ³⁾	198	198
- startgift 30 kg N/ha	29	29
	330	330
Loonwerk		
- spuiten glyfosaat	40	40
- spuiten tegen onkruid	40	40
- frezen (5 cm)	102	137
- ploegen	134	149
- inzaai met zaaicombinatie ⁴⁾	102	120
	418	489
Aanvullende bemesting bij bemestingstoestand 'laag'		
- natrium, koper, kobalt (kleigrond geen kobalt)	176	91
- kalk en magnesium (kleigrond geen magnesium)	378	214
- kalium en fosfaat	85	95
	639	400
2 uur egaliseren met kilverbak + laser	249	249
Totaal		
- standaard inzaaimethode	750	819
- inzaai met extra bemesting	1389	1219
- inzaai met extra bemesting en kilveren	1638	1468

¹⁾ Op basis van kosten grondonderzoek (basis) en 2 ha per monster

²⁾ Gebaseerd op 90 ml Primus of 0,6 L Starane per ha, tegen breedbladige onkruiden

³⁾ Graszaadmengsel met klaver €210,-

⁴⁾ Zaaicombinatie betreft in één werkgang zaaibedbereiding (bijvoorbeeld roterkopeg) en inzaai met zaaimachine

Bijlage 2

KOSTEN HERINZAAI GRASLAND: VERGELIJKING KWIN-VEEHOUDERING 2021-2022 en Hoving e.a. 2022		
	KWIN 2021- 2022 Kosten per ha (€)	Hoving e.a. 2022 Kosten per ha (€)
Grondonderzoek (excl. sporenelementen)	45	45
Middelen		
- 4 liter glyfosaat/ha (360g/l)	24	0
- onkruidbestrijdingsmiddelen	34	0
- zaaizaad (35 kg BG4)	198	198
- Startgift 30 kg N/ha	29	29
Loonwerk		
- spuiten glyfosaat	40	0
- spuiten tegen onkruid	40	0
- frezen	102	102
- ploegen	134	134
zaaibedbereiding + inzaai met - zaaicombinatie	102	102
Aanvullende bemesting bij bemestingtoestand 'laag'		
- natrium, koper, kobalt	176	0
- kalk en magnesium	378	0
- kalium en fosfaat	85	0
2 uur egaliseren met kilverbak +laser	249	0
Totale kosten herinzaai grasland (€ per hecare)	1638	610